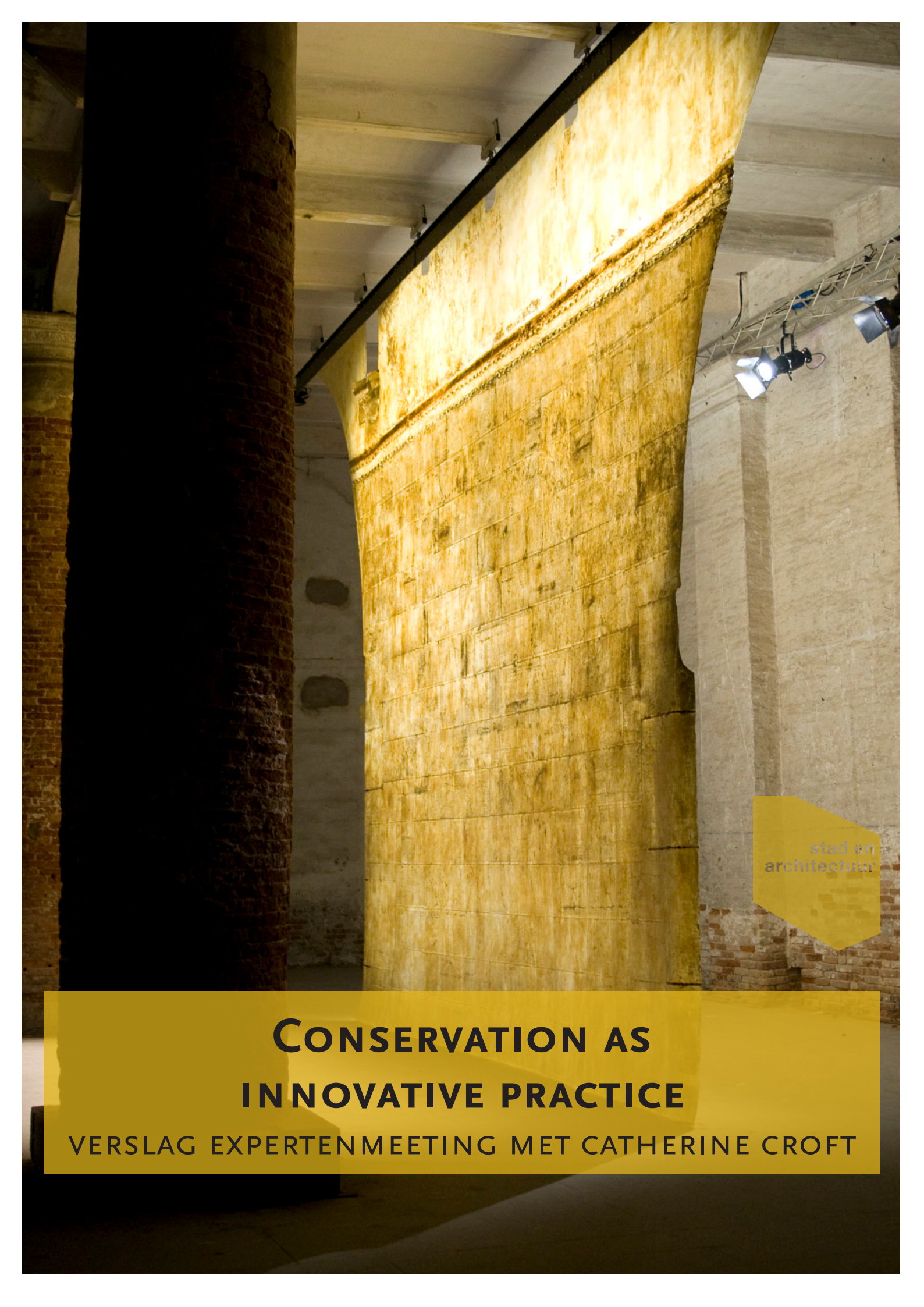

stad en
architectuur

CONSERVATION AS INNOVATIVE PRACTICE

VERSLAG EXPERTENMEETING MET CATHERINE CROFT

INHOUD

INHOUD	3
--------	---

INTRODUCTIE

1. 'Conservation as innovative practice'	
1.1. De cyclus 'Conservation as Innovative Practice'	4
1.2. De expertsmeetings	4
1.3. Agenda en deelnemers van meeting 1 met Catherine Croft	5

COMMUNICEREN OVER ERFGOED

2. Informatie en inspraak, samenwerking met erfgoedverenigingen, omgaan met tegenwerkingen en blokkades	
2.1. Presentatie Leuven	7
2.2. Presentatie Brugge	10
2.3. Ronde tafel over de erfgoedcommunicatie	16

DRIE CASES

3. Problematiek bij concrete projecten	
3.1. Het bisschoppelijke seminarie van Gent	18
3.2. De stadshal van Gent	21
3.3. Het Brouwershuis, Antwerpen	24
3.4. Rondetafel over de cases	25

ERFGOEDBELEID EN POLITIEK DRAAGVLAK

4. Advieskader voor lokaal erfgoedbeleid, mogelijke methodologie; het nieuwe erfgoeddecreet en de stedelijke bouwverordeningen	
4.1. Draagvlakcreatie bij eigen beleids mensen	26
4.2. Politiek draagvlak voor lokaal erfgoedbeleid	27
4.3. Rondetafel over politiek draagvlak erfgoedbeleid op verschillende overheidsniveaus	27

COLOFON	31
---------	----

INTRODUCTIE

1. | 'CONSERVATION AS INNOVATIVE PRACTICE'

1.1. | De cyclus 'Conservation as Innovative Practice'

Op initiatief van DOCOMOMO België en in samenwerking met het ae-lab van de VUB (Brussel) en het Raymond Lemaire International Centre for Conservation (KU Leuven) werkt Stad en Architectuur vanaf het najaar 2013 mee aan een cyclus met vier buitenlandse experts rond het thema 'Conservation as Innovative Practice'.

Vier gerenommeerde experts krijgen een ruim platform om hun ervaring met de praktijk en het onderzoek rond de conservatie van modern erfgoed te delen met een breed publiek. Elke expert verzorgt daarbij een seminarie met studenten en onderzoekers en een publieke lezing, twee experts nemen bovendien deel aan een expertenmeeting met ambtenaren.

Het gaat om Franz Graf (EFPL Lausanne), Catherine Croft (Twentieth Century Society), Susan Macdonald (Getty Conservation Institute) en Jorge Otero-Pailos (Columbia University). Hoewel hun werkveld erg verschillend is, hebben deze vier experts gemeen dat in hun benadering van het onroerend erfgoed de monumentenzorg niet zozeer gericht is op behoud, maar als een innovatieve praktijk aanleiding geeft tot nieuwe inzichten over de waarde en het potentieel van het architecturaal patrimonium.

Ieder vanuit zijn eigen achtergrond spreken zij over het potentieel van ons architecturaal patrimonium in de huidige context van snelle verstedelijking, demografische verandering en culturele diversiteit. Zij gaan o.a. in op de vraag hoe monumentenzorg een innoverende praktijk kan zijn en tevens een antwoord kan bieden op deze uitdagingen.

1.2. | De expertenmeetings

Voor Leuven, een stad die zich zowel wil profileren als eeuwenoude stad met een rijk gebouwd patrimonium alsook als stad van architecturale en expliciet duurzame vernieuwing (klimaatneutraal in 2030), speelt de reflectie rond het goed bewaren van erfgoed en een beleid voor duurzaam patrimonium in bijzondere mate.

Met het oog op het ontwikkelen van een stedelijke visie rond deze problematiek, verwacht het lokale bestuur van Stad en Architectuur een directe inhoudelijke input. Zo wil Stad en Architectuur informeren over geslaagde realisaties in een historische context maar ook over strategieën en werkwijzen op dit vlak elders, zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Ook wil zij deze voorbeelden spiegelen aan de lokale problematiek en meehelpen bij de vorming van een beleidsvisie.

In het kader van deze cyclus heeft Stad en Architectuur daarom een netwerk opgebouwd van Vlaamse stedelijke ambtenaren die met erfgoed dagdagelijks bezig zijn. Er blijkt in Vlaanderen een grote vraag te zijn naar collegiale uitwisseling tussen de erfgoeddiensten van verschillende steden.

In de vorm van ronde tafelgesprekken behandelen deze experts verschillende themas die vanuit hun werkveld als problematisch worden ervaren, bijvoorbeeld het verbre-

den van het draagvlak voor de stedelijke erfgoedvisie naar de vergunningverleners of andere stadsdiensten, de verhouding tot de geëngageerde erfgoedverenigingen, de communicatie naar het grote publiek, de financiële haalbaarheid van erfgoedprojecten etc. Verder willen de expertenmeetings de ambtenaren informeren over geslaagde realisaties in internationale context en veranderende strategieën en werkwijzen die zich op internationaal niveau ontwikkelen.

Het is de intentie van dit netwerk om als klankbord te dienen dat over de praktijken van Vlaamse erfgoedzorg kritisch nadenkt en tenslotte aanbevelingen en visies formuleert naar het beleid op de verschillende niveaus.

1.3. | Agenda en deelnemers van meeting 1 met Catherine Croft

De eerste expertenmeeting vond plaats op vrijdag 13 januari naar aanleiding van het bezoek van de Britse Catherine Croft, coördinator van de Twentieth Century Society, een nationale organisatie die zich actief inzet voor het behoud en de documentatie van Brits architecturaal erfgoed van na 1914.

Analoog de expertise van de internationale gast werd als thema gekozen: het creëren van een maatschappelijk draagvlak voor erfgoedbehoud, de communicatie over erfgoedprojecten en het sensibiliseren en lobbyen voor het behoud van het patrimonium.

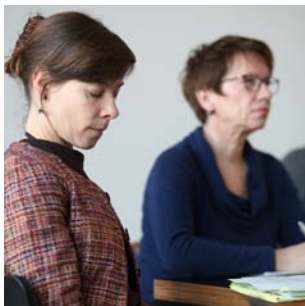
Aan de deelnemers van elke stad werd gevraagd twee cases op tafel te brengen : een geslaagd voorbeeld of project en een problematisch voorbeeld dat op grenzen gebotst is bij de ontwikkeling. Iedere stad formuleert de probleemstelling of thematiek die ze op tafel wil brengen waarover aansluitend kan worden gediscussieerd.

De agenda van de studieochtend was als volgt:

		Presentaties door
9u30	Voorstelling deelnemers + agenda	
9u45	Ronde 1: Communiceren over erfgoed	Leuven
	Informatie en inspraak, samenwerking met erfgoedverenigingen, omgaan met tegenwerkingen en blokkades	
	Twee cases: het nieuwe rijksarchief aan de Predikherenrei en de heraanleg van de omgeving van de Sint-Salvatorskathedraal in Brugge	Brugge
10u45	Ronde 2: drie cases	
	De voormalige seminarie van Gent: gedeeltelijke sloop en nieuwbouw? + De Stadshal van Gent en zijn monumentale omgeving.	Gent
	Nieuw leven voor het Brouwershuis van Antwerpen?	Antwerpen
12u	Ronde 3: erfgoedbeleid en politiek draagvlak	
	Het advieskader voor lokaal erfgoedbeleid, de mogelijke methodologie; het nieuwe erfgoeddecreet en de stedelijke bouwverordeningen	Antwerpen
13u	afsluiting	

Deelnemers:

Gastexpert	Catherine Croft	Coördinator Twentieth Century Society, London
Stad Leuven	Katrien Deckers	architect monumentenzorg, studiedienst gebouwen,
	Joke Buijs	adviseur monumentenbeleid, afdeling ruimtelijk beleid
	Geert Antonissen	Coördinator Infohuis Stadsvernieuwing, dienst communicatie
Stad Gent	Dirk Boncquet	Directeur dienst monumentenzorg en architectuur
	Jo Lefebure	hoofd cel Architectuur, dienst monumentenzorg en architectuur
Stad Brugge	Ingrid Leye	hoofd dienst monumentenzorg & erfgoedzaken
	Sofie Baert	Erfgoedconsulent, dienst monumentenzorg & erfgoedzaken
	Joris Nauwelaerts	Erfgoedconsulent, dienst monumentenzorg & erfgoedzaken
Stad Mechelen	Michele Eeman	hoofd dienst monumentenzorg
	Sofie Stevens	architect dienst monumentenzorg
	Jan Struyf	Bouwhistoricus, (voormalig) dienst monumentenzorg
Stad Antwerpen	Johan Veeckman	Coördinator dienst monumentenzorg / stadsontwikkeling
	Hans Goossens	consulent architectuur / Stadsbeheer / ProjectbureauBouw
Dag-voorzitter	Linda Van Santvoort	Prof. dr. geschiedenis van de Bouwkunst en Monumentenzorg, Vakgroep Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen, Universiteit Gent
Docomomo België	Sven Sterken	Ir-Arch., PhD, KUL Faculteit Architectuur/ LUCA School of Arts, ondervoorzitter Docomomo België
	Luc Verpoest	prof.em. architectuurgeschiedenis en monumentenzorg, KU Leuven, dep. ASRO, RLICC
Verslag	Robin Engels	Ir. Architect, ms in conservation, ORIGIN Architecture & Engineering
Stad en Architectuur	Petra Griefing	Ir. Arch., artistiek coördinator vzw Stad en Architectuur

COMMUNICEREN OVER ERFGOED

2. | INFORMATIE EN INSPRAAK, SAMENWERKING MET ERFGOEDVERENIGINGEN EN OMGAAN MET TEGENWERKINGEN EN BLOKKADES

2.1. | Presentatie Leuven

Projecten rond erfgoed en nieuwe architectuur maken al jaren integraal onderdeel uit van de algemene communicatie van de stad Leuven over stad vernieuwing. Erfgoed wordt gezien als onderdeel van de stads vernieuwing zoals ook aandacht gaat naar andere thema's zoals duurzaamheid, mobiliteit, etc., en dus ook in de communicatie erover aan de burger. De stad Leuven heeft, in tegenstelling tot sommige andere steden geen specifiek communicatiekanaal dat enkel voor erfgoed bestemd is.

De rol van het infohuis stads vernieuwing is om de boodschap op een eenvoudige wijze te brengen in de taal van de buurt en niet enkel voor professionals, wat in de erfgoed sector vaak ontbreekt. Het is ook praktisch veel interessanter voor de stad om de communicatie over erfgoed en stads vernieuwing samen te brengen in één cel met hetzelfde personeel.

Het belangrijkste kanaal in Leuven is het gratis boekje Mozaïek dat 2 à 3 x per jaar verschijnt, gratis gepost wordt bij alle Leuvenaars, en telkens rond een thema verschillende stadsprojecten bundelt. Het is opgesteld in een eenvoudig taalgebruik, gericht naar de geïnteresseerde bewoner en bevat vaak interviews met zowel buurtbewoners als professionals. De manier van communiceren in het boekje probeert alle visies te integreren zoals bv betreffende erfgoed, mobiliteit, toegankelijkheid, maar ook architecturale concepten. Mozaïek is erg succesvol en wordt gezien als ambassadeur voor de stad. Mensen bewaren het en tonen het aan derden zodat het onderdeel is geworden van het imago van de stad. Een ander kanaal zijn de 'Op'-zondagen waarbij mensen rondgeleid worden in een buurt waar vernieuwingsprojecten zullen starten, gaande zijn of afgerond zijn.

Problematisch wordt ervaren de houding van sommige van de zogenaamde CAVE-men ('Citizens Against Virtually Everything'). Het gaat vaak om erfgoed- of natuurverenigingen, al dan niet georganiseerd, die in hun communicatie enkel een negatieve teneur hanteren, en heel moeizaam positieve projecten of beslissingen opnemen in hun communicatie. De communicatie van de verenigingen zelf is vaak direct en vindt zeer snel zijn weg naar een ruim publiek via de sociale media. Helaas blijkt deze informatie vaak niet onderbouwd en soms gekleurd door persoonlijke en/of politieke voorkeuren. Deze doelgroep van de stadscommunicatie van antwoord dienen, is eigenlijk geen taak van stadscommunicatie. De medewerking verkrijgen wanneer er een positieve boodschap is, is erg moeilijk. Er werden in het verleden vanuit de stad pogingen tot positieve samenwerking met sommige verenigingen ondernomen, deze bleven tot op heden echter zonder noemenswaardig resultaat. Het spreekt voor zich dat deze erfgoedverenigingen in alle onafhankelijkheid moeten kunnen werken, het verschaffen van correcte informatie zou echter ook een vanzelfsprekendheid moeten zijn.

BASISPRINCIPE

ERFGOED GEÏNTEGREERD IN
ALGEMENE COMMUNICATIE STADSVERNIEUWING

PRAKTISCH VOORDEEL

- » geen aparte mensen/financiering enz.
- » vele media ter beschikking

INHOUDELIJK VOORDEEL

- » erfgoed is geen aparte wereld, maar maakt deel uit van de stadsvernieuwing op zich net als duurzaamheid, hedendaagse architectuur enz. :erfgoed is een onderdeel van een levende stad
- » kennis over erfgoed zit ook bij mensen die boodschap verspreiden via allerlei media (mondeling, geschreven, MP3-rondleidingen ...)

COMMUNICATIE ERFGOEDBELEID STAD LEUVEN 2013

BESTAANDE MEDIA

- » stadsvernieuwingsmagazine Mozaïek (cf. volgende slide)
- » opzondagen (cf. volgende slide)
- » nieuwsbrieven
- » rondleidingen
- » stedelijke website
- » sociale media
- » persconferenties en teksten
- » zeildoeken ter plaatse
- » participatie
- » reclamecampagne
- » jaarbeurs ...

COMMUNICATIE ERFGOEDBELEID STAD LEUVEN 2013

MOZAIK STADSVERNIEUWINGSMAGAZINE

WAT

- » tijdschrift over de infrastructurele/ruimtelijke ontwikkeling van Leuven: verschijnt twee- à drie keer per jaar
- » volledig in eigen beheer + verdeeld in alle Leuvense postbussen (bijna 80.000 exemplaren)
- » oorspronkelijk vooral concrete projecten (vaartkom, centrale werkplaatsen, enz.)
- » nu vooral thematisch (sportinfrastructuur, groeninfrastructuur, wonen ...)
- » oorspronkelijk opbouw vanuit de projecten, nu sterk gepersonaliseerd

COMMUNICATIE ERFGOEDBELEID STAD LEUVEN 2013

MOZAIEK STADSVERNIEUWINGSMAGAZINE

DOELSTELLING

- » de algemene beleidsvisies & de concrete visies over concrete ruimtelijke projecten en veranderingen verduidelijken (incl. onroerend erfgoed)
- » mee een draagvlak creëren voor stadsvernieuwingsprojecten
- » imago creëren over vooruitgang en vernieuwing van Leuven (en het feit dat onroerend erfgoed daar een onderdeel van is)
- » ... mensen - op basis van Mozaiek - ambassadeur maken van Leuven in hun privé- en professioneel leven

COMMUNICATIE ERFGOEDEBELEID STAD LEUVEN 2013

OPZONDAGEN

WAT

- » voorstelling van grote stadsontwikkelingsprojecten ter plaatse
- » basisidee: combinatie maken tussen een fijn vrijetijdsevenement en pure informatieverstrekking
- » steeds in samenwerking met lokale betrokkenen (ontwikkelaars | culturele verenigingen | buurtbewoners)
- » vaartkom (jaarlijks) | abdij van park (tweejaarlijks) | centrale werkplaatsen (tweejaarlijks) | hertogensite (jaarlijks)
- » vele en gedifferentieerde bezoekers

COMMUNICATIE ERFGOEDEBELEID STAD LEUVEN 2013

OPZONDAGEN

DOELSTELLING 1

- » infoverstreking als basis
 - tentoonstellingen
 - rondleidingen
 - A5 boekjes
 - zeildoeken
 - ...

COMMUNICATIE ERFGOEDEBELEID STAD LEUVEN 2013

2.2. | Presentatie Brugge

De binnenstad van Brugge is UNESCO Werelderfgoed. Deze specifieke situatie zet de stedelijke dienst Monumentenzorg natuurlijk in een bijzondere positie. In Brugge zijn er verschillende erfgoedverenigingen actief waarvan Brugge Erfgoedforum de beroepsmogelijkheden tegen projecten uitput, daartoe de mogelijkheid gegeven door het bijzondere statuut.

Sint-Salvatorskerkhof

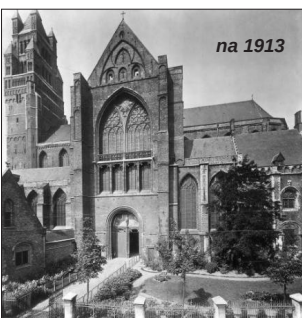
De herinrichting van het Sint-Salvatorskerkhof langs de Steenstraat is een dergelijk project waartegen de actiegroepen beroep hebben aangetekend. De procedure is correct verlopen, onder meer heeft de Unesco na opvraag van motivering van de stad het project goedgekeurd. Vaak is dan ook de communicatie van de actiegroepen gebaseerd op foute informatie, halve informatie of gefocust op nevenaspecten. Het algemene publiek was positief over de herinrichting.

1880

1896

na 1913

WERELDERFGOEDSTAD

PARTICIPANTS

Doelstelling van de vzw Erfgoedforum Brugge
 Waken over, het vrijwaren en het opwaarderen van het woonklimaat en het leefmilieu in de Brugge binnenstad, Unesco Werelderfgoed, en haar onmiddellijke omgeving.
 Ordenen maar niet uitsluitend naar aanleiding van het beslissingsproces rond een eventuele nieuwe bestemming en uitzicht van de erfgoedsite Oud Sint-Jan.

Toezien en aandringen op een democratisch en kwaliteitsvol beslissingsproces.
 Daar actief in tussenkomen door onder meer acties, informatie verschaffen en sensibiliseren.
 Daarbij prioritaair aandacht vragen voor het respect voor traditie, leefmilieu, erfgoed, leefbaarheid, verkeersveiligheid en plaats in de omgeving

De bestaande inspraakmogelijkheden zo maximaal en efficiënt mogelijk aanwenden.
 Participeren bij de voorbereiding en uitwerking van beslissingen die verband houden met de doelstelling van de VZW en onder voor de VZW aanvaardbare voorwaarden.

WERELDERFGOEDSTAD

SINT-SALVATORSKATHEDRAAL: REDEVELOPMENT OF THE SURROUNDINGS

part of the skyline | important historic site

CHARACTERISTICS OF THE SITE

evolutions

DEGRADATION OF THE SITE

problems of accessibility

problems of garbage

problems of comfort

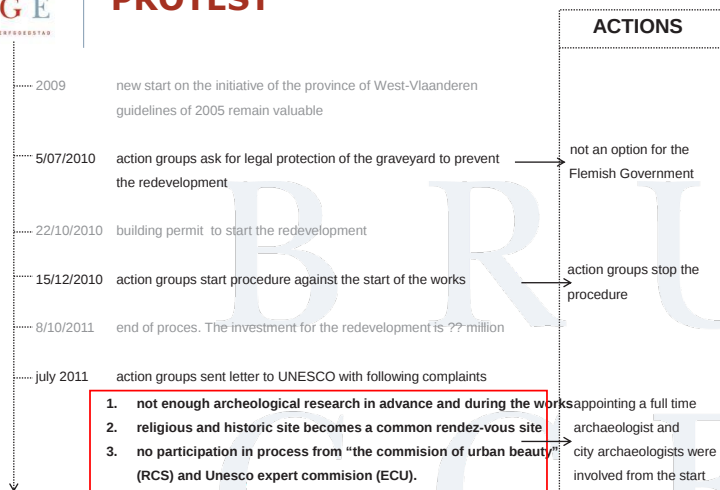
problems of unity

INITIATIVE

PROTEST

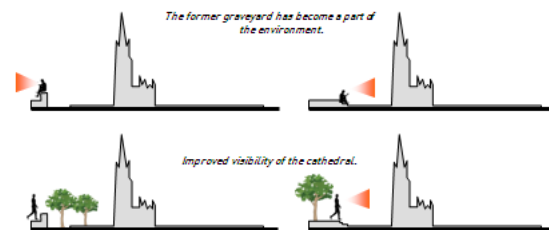
ARCHAEOLOGICAL INVOLVEMENT

appointing a full time site-archaeologist
city archaeologists were involved from the start

REDEVELOPMENT

REDEVELOPMENT

MASTERPLAN

MASTERPLAN

BRUGGE
WERELDERFGOEDSTAD

PROTEST

dsDe
Standaard

NIEUWS KRANT AVOND ARCHIEF+

Home Krant Rugs

STAD MOET RAPPORT OPMAKEN OVER HERAANLEG KORT-SALVATORS

Brugge mag 'stenen arena' gaan uitleggen bij Unesco

22/09/2011 | Tom Le Bacq

Het Brugse stadsbestuur moet van de Unesco een rapport opmaken waarin het uitlegt waarom ze de omgeving rond de Sint-Salvatorskathedraal in de vorm van een 'stenen arena' hebben heraangelegd.

Viering van het heraanleggen van het stenen plein voor de kathedraal. Michel Vannevelde (D-mmr)

DEFOEDINGEN MOET TE SPREKEN OVER HERAANLEG NIJME

'Heraanleg Sint-Salvators zal vandalisme aan kerk veroorzaken'

01/06/2010 | Stefan Reuse

De vzw Bethuniatum en de vzw Erfgoedforum Brugge hebben een beroepschrift ingediend tegen het dossier over de heraanleg van de wijk Sint-Salvators. 'Het kerkhof openstellen zal zeker aanleiding geven tot vandalisme', zeggen de verenigingen.

Het Brugse stadsbestuur wil samen met het provinciebestuur de buurt rond de Sint-Salvatorskathedraal heraanleggen. Twee erfgoedverenigingen, de vzw Bethuniatum en de vzw Erfgoedforum, hebben een beroepschrift ingediend.

'We hebben de plannen kunnen bekijken en hebben gezien dat het voormalige kerkhof zou worden opengemaakt en dat het een soort openbaar plein zou worden. Op historisch vlak werd geen rekening

BRUGGE
WERELDERFGOEDSTAD

PROTEST

Unesco legt Brugge op de rooster

24/03/2010 | Tom Le Bacq

Unesco heeft een driekoppige delegatie naar Brugge gestuurd om te onderzoeken of de stad het nog wel waard is om beschermd te worden als Werelderfgoed. 'Eind juli valt beslissing', zegt Junaid Sorosh-Wali van Unesco.

Weer klacht over werken in Brugge

19/08/2011

Brugse erfgoedverenigingen dienden bij de Unesco een nieuwe klacht in over werken aan de Sint-Salvatorskathedraal.

Actiegroepen weer naar Unesco tegen Brugge

04/06/2011 | Tom Le Bacq

Unesco volgt klacht Brugse erfgoedverenigingen

vrijdag 23 september 2011 om 14u15

De omgevingswerken rond de Sint-Salvatorskathedraal in Brugge zijn voltooid. De tuin aan de kant Steenstraat, een vroeger kerkhof, werd omgetoverd tot een half stenen amfitheater, dat een serene ontmoetingsplaats moet worden. De Unesco wil nu echter dat de stad die ingreep motiveert.

De vraag van Unesco komt er na een klacht van erfgoedverenigingen. Zij hebben van bij het bekendmaken van de plannen, geprotesteerd. 'Het kan niet dat een gewezen begraafplaats plots wordt omgetoverd tot een trappentocht waar men fietsen er dergelijke zal komen elen Vandaar dat wij klacht hebben ingediend bij de Unesco en de Raad van Europa. Die trappentocht is Brugge als

BRUGGE
WERELDERFGOEDSTAD

CURRENT SITUATION

Het nieuwe Rijksarchief

Het nieuwe Rijksarchief in Brugge, een ontwerp van Salens-architecten is een hedendaagse nieuwbouw op de plek van een 19de eeuw industrieel gebouw zonder veel kwaliteiten. De Regie der Gebouwen heeft beslist het gebouw af te breken en er een nieuw Rijksarchief te bouwen. In eerste instantie was de buurt vrij enthousiast over de bouwplannen maar na realisatie hebben enkele erfgoedverenigingen zich met protest tegen het gebouw tot Unesco gericht. Unesco heeft officieel gereageerd met vrij harde kritiek maar tenslotte ingebonden nadat de stad Brugge het project ter plaatse heeft verdedigd. Op een bepaald moment was er zelfs een andere erfgoedvereniging die een pluim gaf voor het nieuwe Rijksarchief omdat het in hun ogen een grote meerwaarde betekende voor de locatie.

In de praktijk wordt het Unesco etiket vaak misbruikt om subjectieve houdingen te verdedigen. Een markant voorbeeld is de ophef rond het paviljoen van Ito op de Burg en de uiteindelijke verwijdering daarvan.

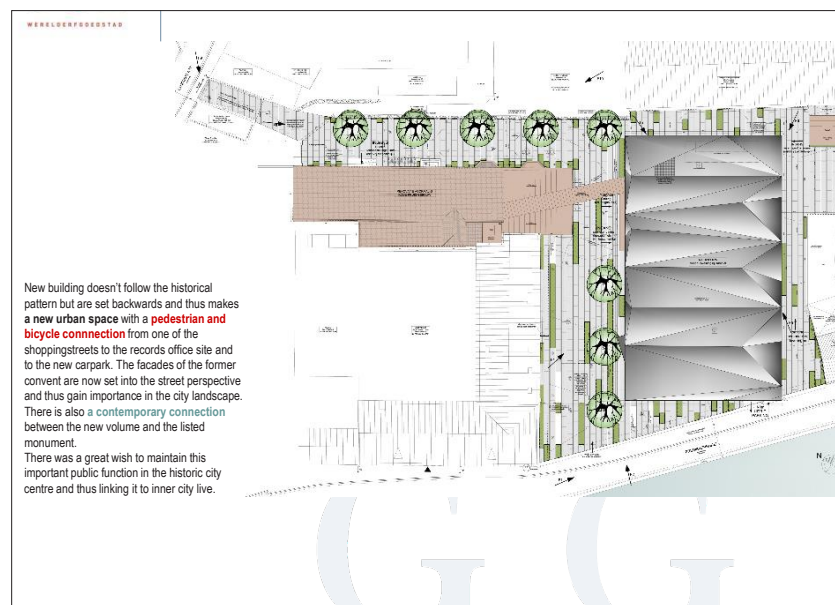

SITUATION:
Result of a design competition.

Program of the project

- Underground carpark
- Restoration of the protected monument (part of an ancient Dominican convent)
- 29km archives
- Readingroom

Demolition of the "white building" –
Original houses dating from approximately 1800, later transformed in to office building.
Historical value (interior): nihil due to successful transformations

Culture Sector

United Nations
Educational, Scientific and Cultural Organization

Directorate-General
World Heritage

17, Avenue du Prince Royal
1050 Brussels, Belgium

Tel.: +32 (0)2 719 9123
Fax: +32 (0)2 719 9124
E-mail: whc@unesco.org

www.unesco.org/whc

H. E. Madam Francine CHANAYE
Ambassador extraordinary and
Permanent delegate of the Kingdom
of Belgium to UNESCO
UNESCO House

Ref.: WHC/74/384/BE/5W 27 December 2010

Objet: State of conservation of the World Heritage property Historic Centre of Brugge (Belgium) (C 198)

Dear Ambassador,

I would like to inform you that the World Heritage Centre has received two mails communicating the destruction of the Predikherenrei building as well as the construction of a terrace against the "Château du Minnewater", two components located within the World Heritage property "Historic Centre of Brugge". Please kindly find enclosed copies of these two mails in addition to Decision 34 COM 7B.79 of the World Heritage Committee taken at its 34th session (Brasilia, Brazil, 25 July – 3 August 2010).

Please note that we have transmitted the information concerning the destruction of the "Predikherenrei" building to ICOMOS International for evaluation, which recently transmitted to us their preliminary comments. ICOMOS International believes that, "The latest evidence of demolition of the Predikherenrei building seems to highlight the view that there is a lack of understanding in the planning processes as to how the property as a whole conveys its Outstanding Universal Value. Instead attention is focused on a certain number of specific protected elements of its medieval fabric and urban structure and the way its historic fabric has evolved over the centuries. The overall shape of the town and the space it inhabits are crucial to an understanding of how the form, shape and architectural details of the medieval town have persisted. Brugge cannot be said to reflect in its evolution a sequence of different styles as many other towns do. For this reason the conservation is of crucial importance".

Furthermore, ICOMOS International considers that: "there is an urgent need to halt all demolition work to allow for an immediate re-appraisal of the way the attributes of Outstanding Universal Value are conserved before there is an irreversible loss of integrity".

Enclosure 3

We would finally like to remind you Paragraph 5 of the World Heritage Committee Decision 34 COM 7B.79 requesting the State Party a draft Statement of Outstanding Universal Value by 1 February 2011 for examination by the World Heritage Committee at its 36th session in 2012, and a report on progress achieved in the implementation of the recommendations of that 1 February 2012, for examination by the World Heritage Committee at its 38th session in 2012.

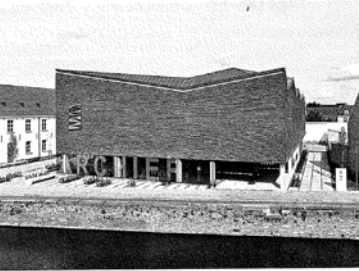
May I take this opportunity to thank you for your cooperation and for your support in the implementation of the World Heritage Convention.

Yours sincerely,
Francisco Bandin
Director I.C.O.M.O.S.
World Heritage Centre

BRUGGE DIE SCONE

De Pluim

Salens Architecten uit Brugge wint Wienerberger prijs op de FAB Awards

Tweejaarlijks worden kwalitatieve en architecturaal boeiende bouwprojecten in ons land bekroond met de Belgische Prijzen voor Architectuur & Energie. Deze wedstrijd wordt georganiseerd door de Koninklijke Federatie van Architectenverenigingen van België (FAB) en Electrabel GDF-SUEZ. Naast deze prestigieuze prijzen, bekroont Wienerberger een vernieuwend of opvallend bouwproject met keramische materialen.

De uitreiking van deze 10de editie van de FAB Awards vond plaats op dinsdag 10 december in Rocar te Brussel. In het bijzijn van talrijke prominente uit de politieke, bouw- en culturele wereld, sponsors en architecten ontving Salens Architecten uit Brugge de prijs van Wienerberger voor de 'Beste toepassing van keramische bouwmaterialen' voor het Rijksarchief te Brugge.

PUBLIC OPINION VS. EXPERTS

Barbarij in Brugge

De beslissing van minister Geert Bourgeois (N-VA) om het paviljoen van Toyo Ito in Brugge te declasseren, is een jammerlijke stap in de richting van afbraak vreest Marc Dubois.

Verfoeide paviljoen Toyo Ito in Brugge wordt afgebroken

DINSDAG 05 NOVEMBER 2013, 19U00 | VRT | BELGA

Nieuwe zeep voor soap rond Toyo Ito-paviljoen

Brugse burgemeester is paviljoen Toyo Ito beu

30/12/2006 | lbt1

Als het nieuwe schepencollege burgemeester Moenaert volgt, wordt het paviljoen van de Japanse toparchitect Toyo Ito binnenkort afgebroken.

Onze excuses aan Toyo Ito

2.3. | Ronde tafel over erfgoedcommunicatie

De geïntegreerde aanpak van erfgoed binnen stadsvernieuwing is erg belangrijk. Monumentenzorg is niet meer puur de zorg voor monumenten maar het goed erven van en continueren van het verleden. De monumenten en het bestaande patrimonium zijn daarbij deel van het geheel. Dit betekent ook dat stedenbouw de meerwaarde erkent van het stenen verleden en de stedelijke identiteit die gevormd wordt door erfgoed versterkt. Erfgoedzorg is daarin niet meer star behoud van relictten maar een dynamisch iets binnen het algemene stedelijk beleid. Dit verschilt echter grondig van de visie van veel erfgoedverenigingen op de erfgoedzorg. Zij benaderen het geval per geval, ad hoc, zonder context op stedelijk niveau, en gericht op puur behoud, niet op integratie. Die sectorale aanpak was 35 jaar geleden van tel bij het ontstaan van die verenigingen maar is nu voorbijgestreefd. De overheidsdiensten moeten erfgoed, architectuur en stedenbouw integreren en samen bekijken.

De basis van de problematiek is misschien dat in Vlaanderen en bij de Vlaamse overheid ruimtelijk beleid, architectuur en onroerend en roerend erfgoed gesectoriseerd

zijn en er te weinig integratie is. Waardoor geïnteresseerd publiek de indruk krijgt dat met hun wensen geen rekening gehouden wordt. De integratie van erfgoed en andere sectoren in algemene ontwikkeling is een belangrijk signaal dat bijvoorbeeld ook nog maar pas in het UNESCO beleid is opgenomen.

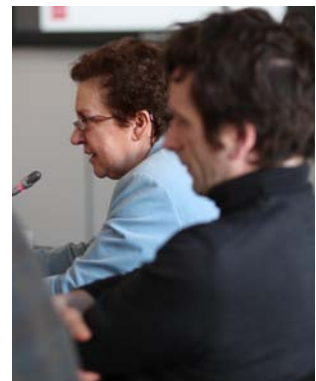
Zou een inspraakproces de acceptatie van de verenigingen kunnen verhogen? Vaak is het zo dat oplossingen door professionelen worden geponeerd zonder dat aan de basis gevraagd is wat ze verwachten van een vernieuwingsoperatie. Inspraakprocessen zijn in Vlaanderen nog niet afdoende ingeburgerd. Ze bestaan wel in de regelgeving, maar worden verkeerd aangepakt. Niet zelden is het inspraakproces een schijnvertoning en doet het beleid wat het wil. Een echt en goed georganiseerd inspraakproces neemt jaren tijd en is niet beperkt tot communiceren. Communiceren blijft eenrichtingsverkeer.

Er zijn natuurlijk ook goede aspecten aan de erfgoedverenigingen. Inhoudelijk zijn ze vaak medestanders van de erfgoedambtenaren, ze kunnen een belangrijk draagvlak creëren. We mogen ook niet vergeten dat de verenigingen uiteindelijk staan voor een deel van de gemeenschap. Het probleem ligt meer in de wijze van communiceren die vaak eenzijdig is en zelden een positief verhaal brengt.

Het beleid wordt bepaald door het politiek bestuur en door de administratie en de erfgoedambtenaar wordt geacht dit beleid uit te dragen. Terwijl de erfgoedverenigingen hun eigen politieke als ook inhoudelijke insteek hebben, moet de erfgoedambtenaar alle voor- en nadelen kunnen verzoenen tot een goed resultaat. Er zou al veel veranderen als administraties en verenigingen begrijpen dat ze elkaar ook nodig hebben.

Erfgoedverenigingen hebben ook een lange traditie. Ze zijn ooit ontstaan vanuit een besef dat protest aan de orde was. De 'roots' van de actiegroepen is protest, dus misschien moeten we hun dat ook niet kwalijk nemen. Het is protesteren dat ze denken te moeten doen. Als alles zou verlopen zoals ze wensten, zouden ze niet weten wat te doen. In Groot-Brittannië heeft men natuurlijk English Heritage als grote nationale organisatie, verweven met het beleid. Daarom zijn kleinere groeperingen als '20th Century Society' er kritisch over zonder aanvallend te zijn ('critical friends'). Een tip voor erfgoedverenigingen: er zou al heel wat minder onenigheid zijn als ook gecommuniceerd wordt wat goed is, wat de overheid goed doet.

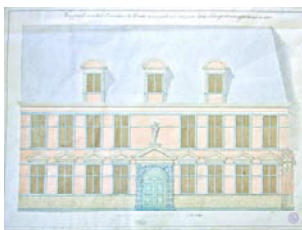
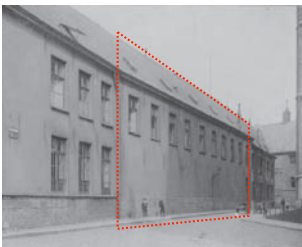
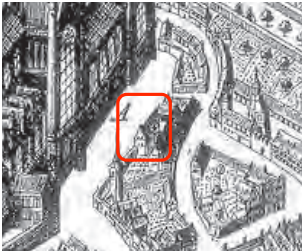
Het beleid is niet echt geneigd om te luisteren naar eenmalige reacties van kleine actiegroepen. Ze nemen die niet gauw au sérieux. Kritiek op het beleid wordt meteen gecounterd door de critici te demoniseren als altijd ontevreden klagers. Op het inhoudelijke debat wordt niet ingegaan. Het demografisch profiel van een stad is daarin van belang. In Brugge is er een oudere autochtone bevolking, die verenigt zich sneller over erfgoedonderwerpen en dus wordt met de kritiek misschien sneller rekening gehouden of heeft meer impact op politiek niveau. In Antwerpen is er een jonge en allochtone bevolking, die zijn in erfgoed niet geïnteresseerd.

DRIE CASES

3. | PROBLEMATIEK BIJ CONCRETE PROJECTEN

3.1. | Het bisschoppelijk seminarie van Gent

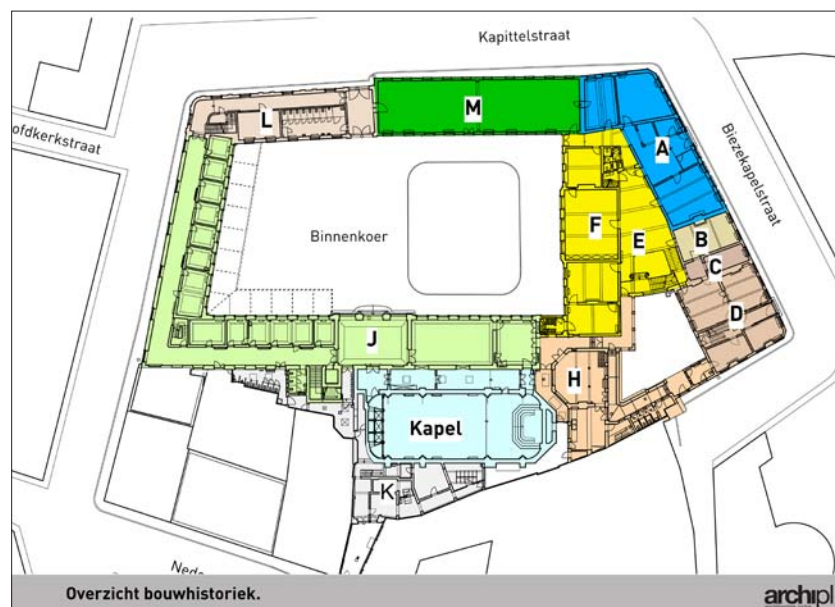
Gelegen naast de kathedraal is het bisschoppelijk seminarie een beschermd monument bestaande uit een volledig bouwblok met binnenkoer in de Gentse binnenstad. Het bisdom wenst de gebouwen te restaureren en renoveren en schrijft hiervoor een wedstrijd uit, gewonnen door ARCHPL.

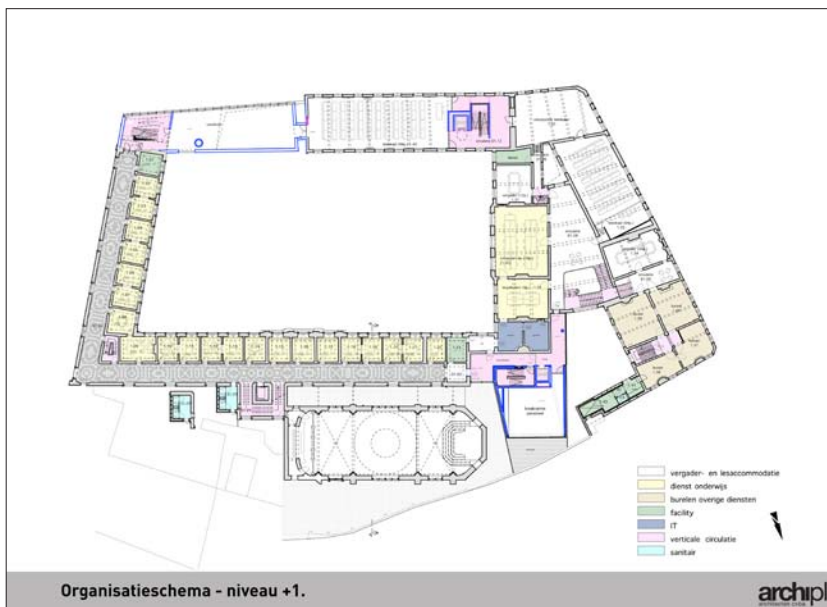
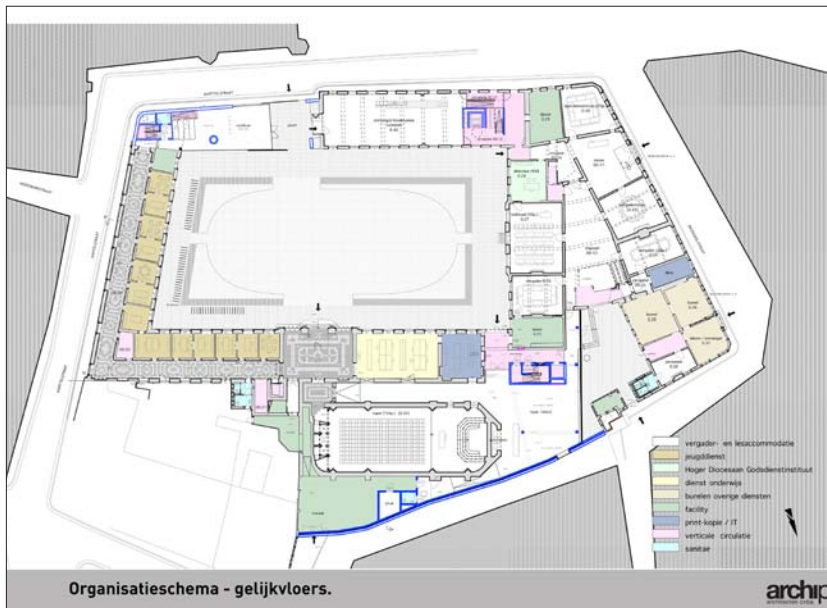
Het voorstel omvat naast de restauratie van de historisch waardevolle gebouwen ook de sloop van een hoekvolume dat dateert uit de 19de eeuw. Deze hoek blijkt uit het bouwhistorisch en bouwfysisch onderzoek minder waardevol maar maakt wel deel uit van het beschermd monument. Dit zou worden vervangen door een nieuwbouw die het onthaal en een foyer omvat dat ook voor evenementen in de kathedraal kan worden gebruikt.

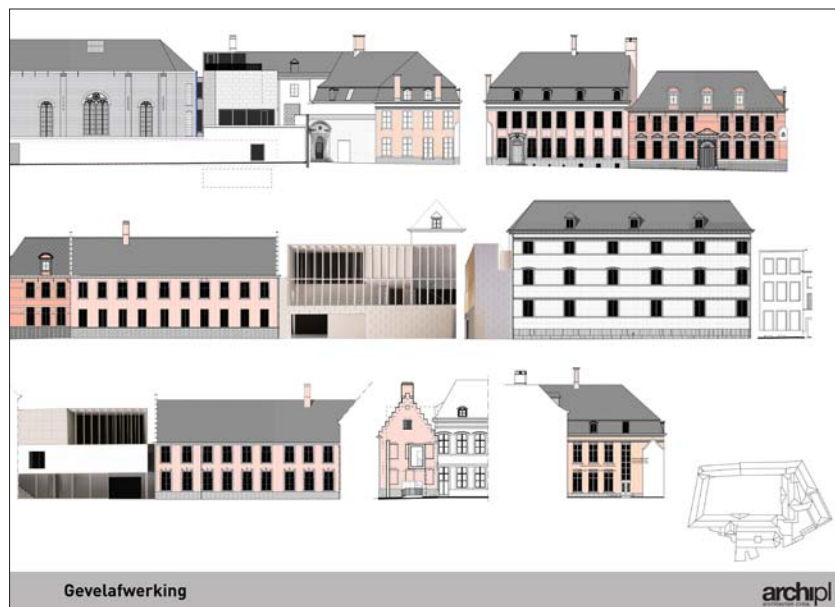
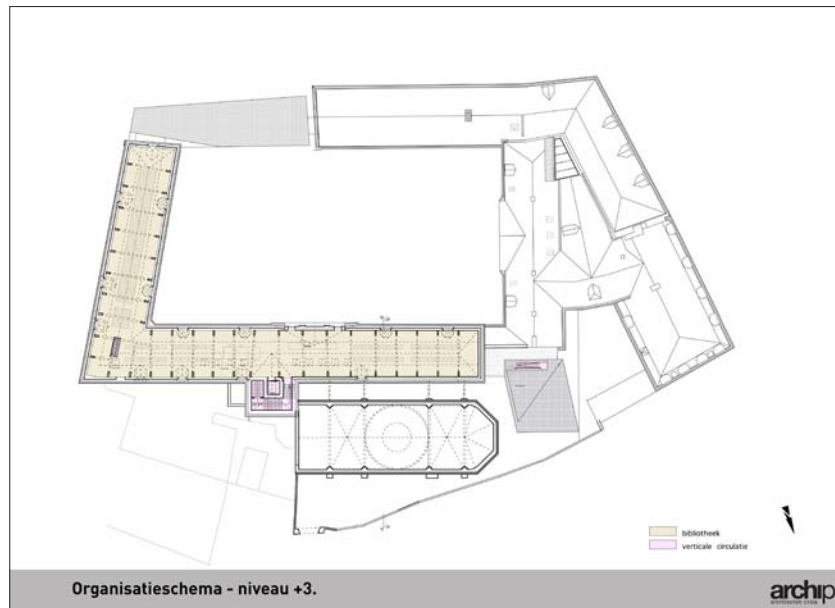
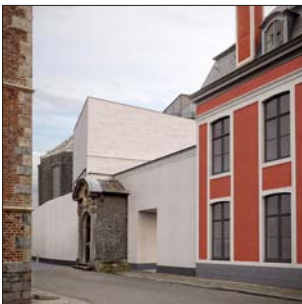
Voor de stadsdiensten is dit een zeer kwalitatief project. De stadsdiensten streven naar een kwaliteits geheel. daarom hebben zij het bouwblok als geheel benaderd en in deze context afwegingen voor de verschillende bouwdelen gemaakt.

Onroerend Erfgoed beschouwt de verschillende bouwdelen als afzonderlijke entiteiten en komt tot andere conclusies. Voor hen is het onbespreekbaar om een deel van een beschermd monument te slopen.

Ondertussen is de restauratie bezig en wordt er veel gediscussieerd tot de declarering van die vleugel toe. De minister volgde hierin zijn administratie om dat niet te doen. De stadsdiensten benaderen dit soort projecten duidelijk op een andere manier dan Onroerend Erfgoed.

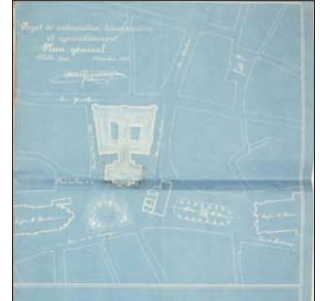
3.2. | De stadshal van Gent

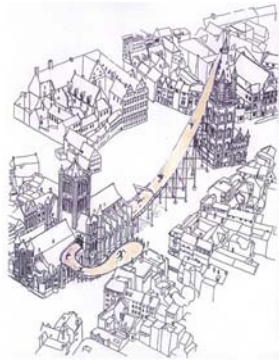
De stadshal van Gent is een nieuwbouwproject maar is representatief voor de verruiming van het begrip erfgoed waarbij de (stedelijke) context belangrijker wordt dan het object aan zich. Het betreft de site in de kern van Gent (Emile Braunplein) die ten gevolge het Zollikofer-De Vigneplan dat de monumenten wilde vrijzetten voor de wereldtentoonstelling 1913, deels werd gesloopt. Men wilde tussen de drie gekende torens van Gent twee pleinen realiseren.

Tijdens de tentoonstelling waren er verschillende debatten en congressen over stedenbouw waarbij druk werd gediscussieerd over de waarde van het kleinschalige in de stedenbouw ten opzichte van de grote pleinen en het project bleef onvoltooid. Pas in 1963 werd het noordelijk bouwblok van de site afgebroken echter zonder een oplossing voor een plein of een nieuw gebouw. Jarenlang bleef de stedelijke ruimte er contextloos en onaf bijliggen als 'gat in het hart van de stad'. Gent wilde er een ondergrondse parking maar de bevolking keurde dit af.

In 2008 werd er een wedstrijd georganiseerd voor de herinrichting van het plein. Slechts één ontwerper stelde voor er te bouwen. De nieuwbouw is eigenlijk ontstaan door de perspectieven vanuit de stedelijke ruimte en de vorm is gebaseerd op de typologie van een middeleeuwse markthal. Het is qua functie slechts een evenementenplein, openbare ruimte.

De perceptie van de stadshal is natuurlijk divers. Icomos sprak zich uit tegen het project dat ze een te dominant landmark vond in de kuip van Gent. (Het Belfort naast de stadshal is Unesco Werelderfgoed.) Gentenaars spreken van de schaapsstal. In de professionele pers werd het gebouw echter unaniem lovend onthaald en tot hier toe werd het 26 maal gepubliceerd en won het verschillende prijzen.

- ICOMOS considers that the proposal to reverse the opening up of the spaces around the Belfry that was undertaken in the 19th century and to reinstate the essence of the crowded landscape of mediaeval times by building a large market hall has fundamentally altered views of the Belfry of Ghent. The project is undoubtedly a major one in terms of the impact it has and in ICOMOS's view details of the project should have been notified to the World Heritage Centre for review by the Advisory Bodies before a decision was taken to construct the building.
- ICOMOS appreciates the thorough analysis that has been undertaken of the site of the new building, from historical and archaeological evidence. Overall the project adds to the functionality of the square in front of the Belfry **but the bulk of the new building does form a somewhat distracting element in the setting of the Belfry and dominates the view from certain directions.**
- ICOMOS considers that although the setting has been quite drastically changed, the Belfry is still a dominant landmark and can be read and understood. It therefore does not consider that OUV has been compromised. **However it is unfortunate that the new building has been created to be the dominant landmark in the square rather than being sub-servant to the Belfry tower.**
- ICOMOS would like to stress that large projects such as this need to be considered in advance of construction, so that both their justification and their form can be assessed for impact on OUV, through a formal Cultural Heritage Impact Assessment, before a decision is made.

• ICOMOS,
• Paris, October 2011

• OUV : Outstanding Universal Value of Cultural World Heritage Properties

15/02/13

vrijdag 15 februari 2013 17

EERSTE VLAAMSE FINALIST IN PRESTIGIEUZE EUROPESE ARCHITECTUURPRIJS

STADSHAL: eerst kritiek, nu prijzen

GENT

De Gentse Stadshal is genomineerd voor de Mies van der Rohe Award, een tweemaaljaarlijkse prestigieuze architectuurprijs van de Europese Unie. Het Gentse bouwwerk prijkt op een mooi lijstje naast de Metropol Parasol in Sevilla (Spanje) en het concertgebouw van Reykjavik (IJsland). Zo staat de Stadshal internationaal weer in de kijker. Een schril contrast met de vloedgolf aan protest tegen de komst ervan, al lijkt dat nu ook in Gent weg te demsteren.

BENJAMIN VAN SYNGHE

De Stadshal blijft Gent en het buitenland berekenen. Toen de plannen werden bekendgemaakt, stonden heel wat Gentenaars op de achterste voet. 'Te grote, te lomp, te lelijk en een breuk in de lijn van de drie torens van Gent. Het is maar een greep uit de argumenten van de toen-bellende. Ook tijdens de bouw, die flink werd vertraagd door talloze problemen met aannemers, ging de storm niet liggen. Toch bleef het Gentse stadsbestuur en de architecten Robbrecht & Daem, zeker van hun stuk, daarin worden ze steeds vaker bijgesteund door de inwoners van de Artevelendael. Dat grijp werd in november onderstrept door de nominatie voor de Mies van der Rohe Award, genoemd naar de bekende Amerikaanse-Stuiter Bauhaus-architect met het motto 'less is more'. In totaal namen 325 bouwverden uit 37 Europese landen deel. Daaruit werden 5 finalisten geselecteerd. De Stadshal neemt het op tegen het Harpa-concertgebouw in Reykjavik, het Superkilen-park in Kopenhagen en het nieuwe instituut en de Metropol Parasol, een

PRIJZEN GAAN NAAR GEBOUWEN DIE EEN VERSCHIL MAKEN. PRECIES WAT DE STADSHAL DOET
Professor Guy Châtel

Inrijpen
Deze zomer werd de Stadshal al op zijn plaats en in november volgde een nominatie voor de Stadsbouwprijs. Nu is er dus de Mies van der Rohe Award. Dat ligt een grote tegenstelling met het vele protest tegen de hal. 'Al hebben zowel het protest als de nominatie dezelfde voorzaken', zegt professor

Ook de Gentenaars beginnen meer en meer te wennen aan hun Stadshal. Foto: Jeroen Pauwels

De winnaar in 2009: het nationale sportgebouw in Oslo, Noorwegen

Dit jaar genomineerd naast de Stadshal: Metropol Parasol in Sevilla, Spanje

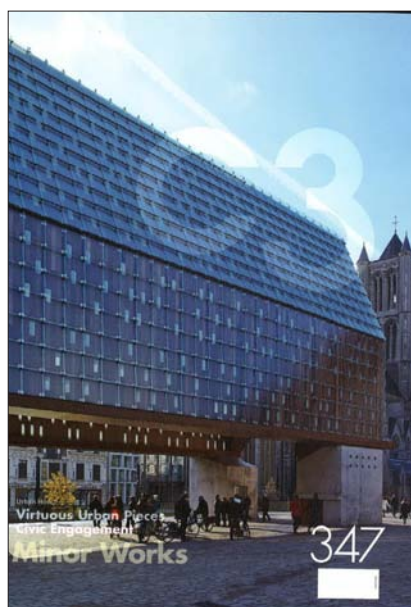
Guy Châtel van de vakgroep architectuur te stedenbouw aan de Gentse universiteit, «Het gebouw toont dat het gebouw ingrijpt in zijn omgeving. Van van de gebruikelijke argumenten in het verzet van de Gentenaars een goede zaak. Het toont dat ze betrokken zijn. De lijst met deze nominatie is makkelijk te leggen. Architectuurprijs gaan naar gebouwen die een verschil maken. Dat is precies wat de Stadshal doet. Ze herdefiniëren het stadscentrum in Gent»

Architecten Paul Robbrecht en Hilde Daem waren gisteren niet bereikbaar voor commentaar.

Stadshal Gent finalist Mies van der Rohe-prijs

De Stadshal op het Emile Braunplein in Gent behoort tot de vijf finalisten voor de European Union Prize for Contemporary Architecture 2013, ook bekend als de Mies van der Rohe-prijs. De nieuwe stadshal is een ontwerp van de architecten Robbrecht & Daem en Marie-José Van Hee. Aanvankelijk stuitte het gebouw op protest van de Gentenaars. Inmiddels is de constructie als 'feestlocatie van de toekomst' wel aanvaard.

In totaal gingen 335 realisaties in 37 Europese landen mee naar de architectuuronderscheiding. Uit de vijf finalisten zal een winnaar gekozen worden, terwijl de beste beginnende architect een 'speciale vermelding' krijgt. De bekendmaking gebeurt in de loop van mei. Op 6 juni wordt de onderscheiding uitgereikt in het Mies van der Rohe-paviljoen in Barcelona. (ER)

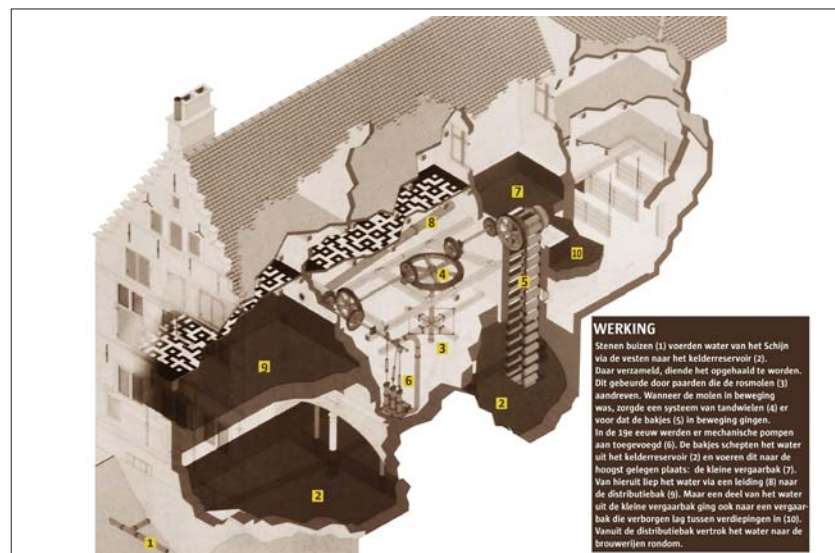
3.3. | Brouwershuis, Antwerpen

Dit is een project dat vanuit de dienst stadspatrimonium van de stad Antwerpen word getrokken. Het brouwershuis bevindt zich in de 16de-eeuwse stadsuitbreiding, ontwikkeld door Gilbert Van Schoonbeke, en diende om de brouwerijen in de stad van helder water te voorzien. Ook gingen de vergaderingen van de brouwersgilde er door.

In 1930 werd het gebouw door de stad aangekocht en ingericht als museum. Alle historische techniek is er aanwezig; het is een uniek topstuk van industrieel erfgoed. Al jaren is het echter niet of moeizaam toegankelijk en is de installatie buiten werking. Sinds 2008 is er een architect om het gebouw en het industrieel erfgoed te restaureren maar er gebeurt niets. Er is geen politiek draagvlak voor de restauratie.

De dienst stadspatrimonium stelt de vraag hoe die draagvlakverbreding kan worden ingezet, hoe de interesse kan worden gewekt bij de betrokken actoren die de mid-delen hiervoor moeten ter beschikking stellen. Niet enkel voor de restauratie van het gebouw maar ook voor de inwerking stelling van de techniek, de openstelling voor het publiek en de uitbating ervan.

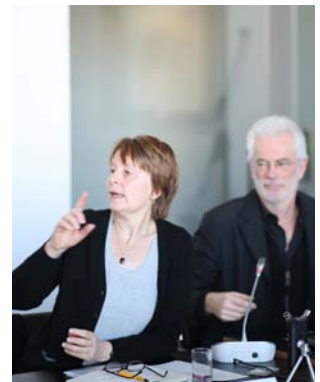
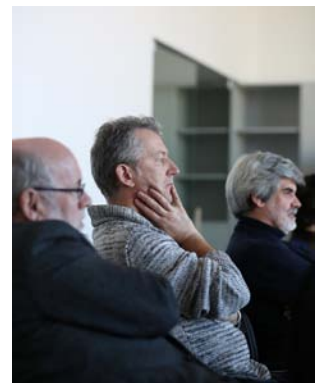
3.4. | Ronde tafel over de cases

Over de projecten van de stadshal werd een consultatieronde georganiseerd. De Gentenaars kozen voor een project met een park. De stad kwam erop terug om het project met stadshal te realiseren. Dat zou misschien niet mogen: consultatie en inspraak organiseren en daar dan op terugkomen. Dat heeft natuurlijk de scherpe reactie van sommige Gentenaars in de hand gewerkt en verklaart misschien de negatieve reactie van Icomos, die dan weer te laat geconsulteerd zijn. Toch wordt erop gewezen dat de stadshal er niet zonder vergunning staat. Alles is vergund, ook door onroerend erfgoed en met advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen. De waarde van een burgerconsultatie mag ook niet overschat worden. Het project met het meeste groen wint altijd. Misschien is het nuttig om te melden dat de burgerinspraak een informatieronde is om er voor te zorgen dat er niets over het hoofd wordt gezien, maar dat er geen winnend project wordt gekozen. De stad Gent stuurde ook een antwoord ondertekend door alle betrokken diensten aan Icomos dat positief werd onthaald.

Unesco is ook niet tegen nieuwe interventies: de uitbreiding van het Plantin Moretus museum in Antwerpen werd zeer positief geadviseerd nadat ze proactief betrokken werden door de stadsdiensten. Als probleem wordt wel ervaren dat de antwoorden van Unesco vaak te laat toekomen.

In de communicatie over de mogelijke sloop/verwijdering van gebouwen of gebouwonderdelen uit een erfgoedomgeving is het niet opportuun om als reden de bouwhistorische datering op te geven. Het is slechts 19de-eeuws in een 16de of 17de-eeuws ensemble. Dit is niet consequent omdat er ook monumenten zijn uit die periode, jongere monumenten, of 19de-eeuwse uitbreidingen die wel historisch waardevol zijn. De relatieve waarde wordt vaak niet of verkeerd begrepen. Beter is om duidelijk te zijn over de waardebeoordeling: geen architecturale waarde, historische waarde, ...

De emblematische waarde en positieve receptie van de stadshal is echter niet merkbaar in de rest van Vlaanderen. Buiten de steden is er in Vlaanderen geen erfgoedbeleid of architectuurbeleid. Kleine steden zoals Tienen, Ronse of Diest met veel klein erfgoed kennen niet die kwaliteit in de behandeling/advisering ervan. En in de context van het nieuwe erfgoeddecreet dat het principe van de subsidiariteit meer armslag geeft (doorgeven bevoegdheden naar lagere overheden) is dat problematisch voor de instandhouding van het erfgoed, vooral het niet beschermd klein erfgoed van woningen die toch een sterk identiteitsbepalend karakter hebben voor de stad. Ook Gent dient in die context waakzaam te blijven vooral voor het erfgoed in de 19de en 20ste-eeuwse gordels en het industriële erfgoed. Voor dit soort patrimonium is de individuele bescherming als monument bijvoorbeeld niet mogelijk noch gewenst.

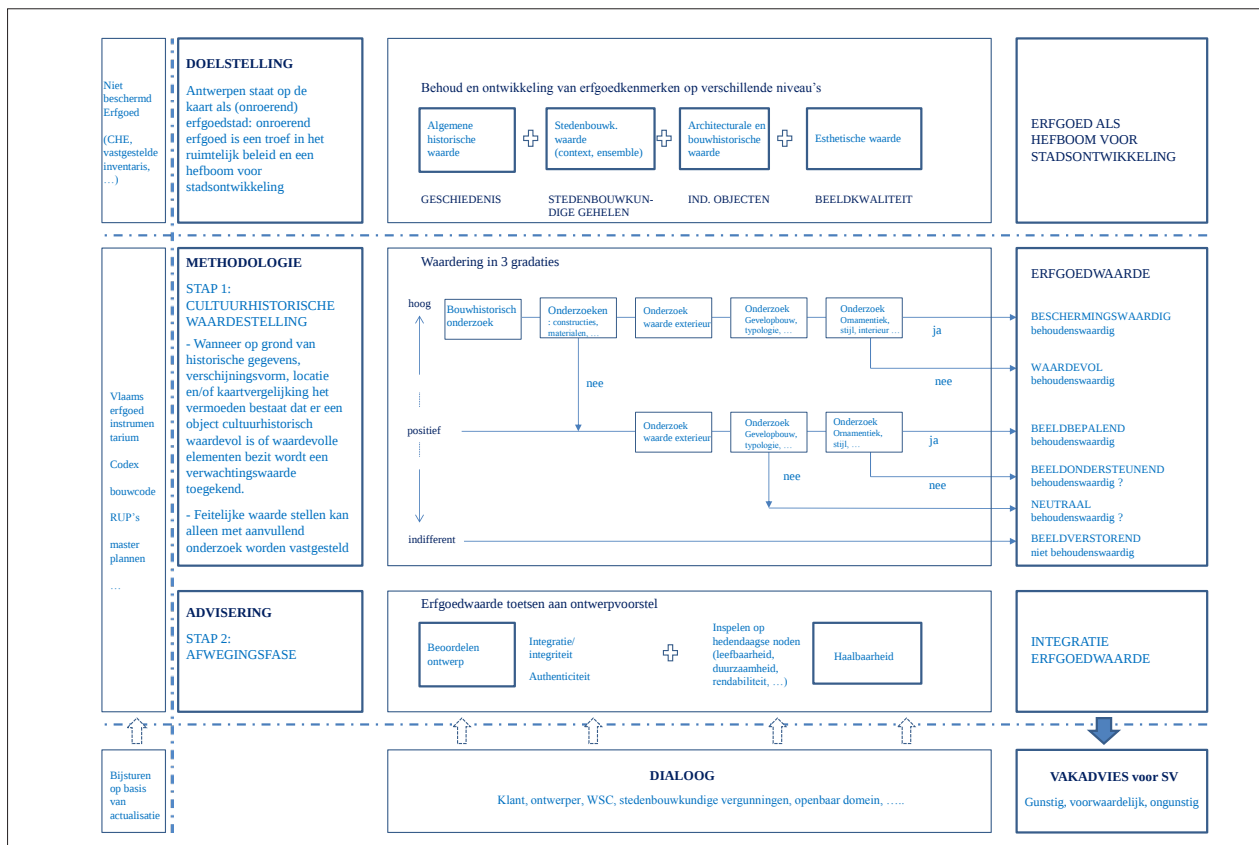
ERFGOEDBELEID EN POLITIEK DRAAGVLAK

4. | ADVIESKADER VOOR LOKAAL ERFGOEDBELEID, MOGELIJKE METHODOLOGIE; HET NIEUWE ERFGOEDDECREET EN DE STEDELIJKE BOUWVERORDENINGEN

4.1. | Draagvlakcreatie bij eigen beleidsmensen

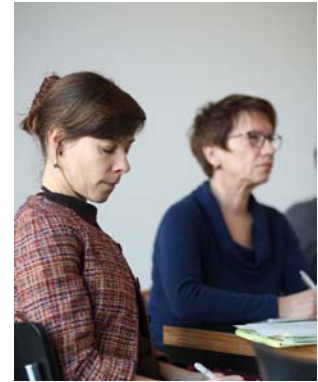

De stedelijke dienst monumentenzorg in Antwerpen brengt advies uit bij bouwvragen aangaande panden in het CHE (Culturele, Historische of Esthetische waarde) gebied, opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed of betreffende beschermde monumenten. Het grote verschil met de administratie voor Onroerend Erfgoed is dat er ook adviezen zijn over niet beschermd erfgoed in die CHE zones. Door het beleid wordt deze adviesfunctie niet altijd gewaardeerd. Daarom ook bestaat het gevaar dat die dienstverlening nu bij gemeentelijke budgetbesparingsrondes weggeseaneerd wordt. De vraag stelt zich hoe het draagvlak voor patrimoniumbehoud en dan vooral betreffende het niet beschermd waardevol onroerend erfgoed bij het beleid of bij het bestuur kan worden vergroot en verankerd. Door de opmaak van een duidelijk advieskader waarin de methodologie en de criteria geëxpliciteerd worden, hoopt de stedelijke dienst monumentenzorg het nut van haar adviesrol bij het beleid te verdedigen.

4.2. | Politiek draagvlak voor lokaal erfgoedbeleid

Ook in Mechelen is door besparingen van het beleid de erfgoedtoets van bouwvergunningen in CHE gebied of betreffende inventarispannen van de stedelijke dienst monumentenzorg weggehaald en zou opgenomen worden in de nieuwe stedelijke bouwverordening. In concreto houdt dit in dat die erfgoedtoets bij de bouwdienst komt te liggen en dat de dienst monumentenzorg terugplooit op enkel het organiseren van werken aan de eigen monumenten. De achterliggende gedachte is dat het creëren van rechtszekerheid betreffende onroerend goed van belang is. Het individueel onderzoeken van verbouwdossiers op hun culturele historische waarde in de binnenstad is een traditie die hierbij afgelopen is en de burger zal nu gesensibiliseerd moeten worden zonder dat het afdwingbaar is.

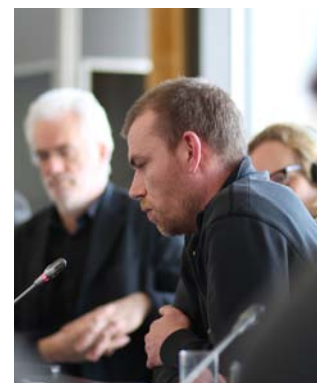

De impact van de besparingen en de beslissingen in het kader van minder 'overheidsbetutteling' is erg groot. Dat ziet men in Antwerpen (dienst stadsplanning, dienst van de stadsbouwmeester), maar ook in Mechelen (dienst stadsvernieuwing, dienst monumentenzorg). Het nieuwe erfgoeddecreet dat in opmaak is maar nog niet van kracht zet sterk in op het subsidiariteitsbeginsel (zie hoger). Dit betekent dus minder bevoegdheden op Vlaams niveau en doorschuiven naar het gemeentelijk niveau dat al armlastig is gezien de besparingsrondes. De relevantie van die doorschuifoperatie en de haalbaarheid ervan worden in vraag gesteld. Voor de grote steden die in het verleden zelf initiatieven namen kan dit nog min of meer opgevangen worden maar in kleine steden met veel patrimonium is die kennis er niet, is het opzetten van een werking betreffende het onroerend erfgoed vaak ongewenst. Het grote erfgoed, de grote beschermde monumenten, zijn bij het grote publiek en de ambtenaren bekend maar het kleine erfgoed is dat vaak niet, en het is nog vaker niet interessant voor het lokale beleid om erop in te zetten.

4.3. | Rondetafel over politiek draagvlak erfgoedbeleid op verschillende overheidsniveaus

Binnen het nieuwe onroerend erfgoeddecreet is voorzien om ook de gemeentes te ontvoogden betreffende dit beleidsdomein naar analogie met de ontvoogde gemeenten betreffende het vergunningenbeleid ruimtelijke ordening. Gemeenten kunnen een zogenaamde Onroerend Erfgoed gemeente worden via een bepaalde procedure. Er worden echter vanuit de stedelijke overheden heel wat vragen gesteld over dit principe omdat het heel wat bijkomende lasten veroorzaakt voor de gemeente, bv opgeleid personeel aanwerven, de screenings- en keuringsprocedures etc., maar de meerwaarde onduidelijk blijft. De vraag is dus of de subsidiariteit haalbaar is binnen het concept van de Onroerend Erfgoed Gemeente en of de inhoudelijke kloof met de Vlaamse overheid hierdoor kleiner of groter wordt.

Het is inderdaad zo dat het platteland even belangrijk erfgoed omvat dan de steden en dat daar het lokale beleid ontbreekt. Wanneer de Vlaamse Overheid die bevoegdheid wil doorschuiven is de vraag welk instrument we gaan hanteren. Ook de bevoegdheden monumentenzorg op niveau van de provincies worden terugschroefd. Intergemeentelijke samenwerkingen naar analogie met de archeologische sector is een mogelijkheid. Kan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten hierrond initiatief ondernemen? Bijvoorbeeld om de Vlaamse Minister van Onroerend Erfgoed te adviseren in de context van het nieuwe erfgoeddecreet. Het voorstel kan overwogen worden om een debat als dit te hernemen met de betrokken administraties uit kleinere steden. Er zijn heel wat steden met een belangrijk patrimonium,

maar kennelijk zonder beleid ter zake. Voor hen is echter de drempel om aan een dergelijk debat deel te nemen te hoog. Aan de andere kant zijn er ook kleine steden die erg mooie dingen realiseren. Bijvoorbeeld het nieuwe stadhuis van Menen. Een dergelijk project realiseren betekent toch dat er ook een dynamiek en een draagvlak voor moet zijn zowel bij het bestuur als bij de burger.

Te vaak wordt erfgoed afgewogen tegen economie. Het is een vergissing te denken dat erfgoed de economische dynamiek blokkeert. Dat een pleidooi voor behoud tegen de economie zou zijn is een overblijfsel uit de jaren 1970. Erfgoed is nu een economie geworden. Een onderzoek van de Universiteit Gent toont aan dat het historisch karakter van de stad een reden is om er te komen voor veel mensen. Monumentenzorg is daarom een opportuniteit voor stadsontwikkeling. Ook op persoonlijk niveau is erfgoed van belang. Onderzoeken spreken ook van de positieve invloed op de psyche van mensen die wonen in een oud pand. Monumentenzorg gaat niet over vroeger maar over eigentijdse waarden en belangen. Voor ons maar ook voor vele andere gaat er een positief beeld uit van erfgoed zowel het grote erfgoed als het kleine. Hoe komt het dan dat er geen algemene visie uit kan ontstaan op Vlaams niveau en geen stedelijk beleid dat erfgoed ondersteunend is? Hoe komt het dat de omgang over het erfgoed met de bevoegde administraties erg negatief worden gepercipieerd?

Een onderzoek van de KUL heeft inderdaad ook aangetoond dat de valorisatie van erfgoed enorm goed scoort bij de bevolking en dus ook electoraal zou kunnen renderen. De retour van het patrimoniumbehoud op een historische binnenstad is direct economisch af te lezen, bijvoorbeeld in het geval van een stad als Mechelen. Juist door een beleid van stadsontwikkeling met integratie van een erfgoedtoets is de stad veel aantrekkelijker geworden voor wonen, winkelen en andere activiteiten die cultureel maar ook economisch meerwaarde opleveren.

Echter kwantitatieve data hierover ontbreekt en dat is een universeel probleem voor de erfgoedsector. En dan gaat dat niet enkel over de economische return, die meetbaar zou moeten zijn, maar vooral om het psychologische welbevinden van mensen in, om en met de erfgoedwereld.

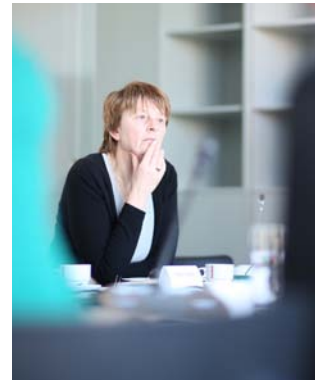
Hoewel men akkoord is over de waarde van de integratie van de erfgoedzorg in de ruimtelijke ordening, is de indeling in aparte sectoren in het veld nog steeds een probleem. En die sectorisatie heb je op vele niveaus. In de communicatie en de media wordt zelden over erfgoed of hedendaagse architectuur gesproken in de context van ruimtelijke kwaliteit, enkel in de context van de culturele expressie. Media over architectuur en erfgoed zijn gescheiden, bijvoorbeeld publicaties VAI en het tijdschrift Monumenten en Landschappen. In de architectuuropleidingen - of breder de ontwerpopleidingen - hoor je nauwelijks iets over omgaan met het bestaande. Een dialoog tussen de Vlaamse Bouwmeester en het agentschap Onroerend Erfgoed is er niet.

In Groot-Brittannië heeft het lokale overheidsniveau ook geen ervaring in erfgoedkwesties. English Heritage werkt er ook nationaal maar is tevens vandaag onderhevig aan besparingen. Daardoor ontstaan er nu duidelijk lacunes in de opvolging of de behandeling van erfgoed dossiers. Daarentegen is het draagvlak bij het publiek wellicht groter dan bij ons. Er is heel wat kritische berichtgeving in de algemene pers. Er is voldoende professionele pers. Er zijn discussies op hoog niveau, bijvoorbeeld prins Charles mengt zich regelmatig in de debatten over architectuur, steden-

bouw en monumentenzorg. Het voordeel daarvan is dat iedereen bijna verplicht is om er een mening over te hebben. Er is een enthousiaste architectuur-culturele wereld. Tentoonstellingen over architectuur worden druk bijgewoond. De communicatie moet echter professioneel verlopen, bijvoorbeeld teksten moeten correcte informatie bevatten en toegankelijk geschreven zijn, de foto's moeten professioneel genomen zijn. De communicatie betreffende architectuur en erfgoed moet voldoende genuanceerd zijn en ter zake. Een te grote vereenvoudiging lokt tegenspraak uit. Wanneer er foute of ongenueanceerde verhalen zijn van pressiegroepen moeten die meteen gecounterd worden.

Als brug naar de volgende rondetafel over de financiering van erfgoedprojecten wordt de vraag gesteld hoe het bedrijfsleven hierin een rol speelt. In Nederland is bijvoorbeeld het topic van de herbestemming van kerken omwille van verschillende redenen sterk aanwezig in het erfgoeddebat en zijn het bedrijven die vaak dit erfgoed ontwikkelen.

Bedrijven hebben zoals eerder gesteld rechtzekerheid nodig, een kader waarbinnen ze kunnen handelen. Dat kader ontbreekt omdat er geen algemene visie is over het erfgoed: een duidelijke definitie van wat erfgoed is en een duidelijke richtlijn over hoe we ermee om gaan vandaag en in de toekomst.

COLOFON

VERSLAG VAN DE EXPERTENMEETING

'CONSERVATION AS INNOVATIVE PRACTICE' - MEETING MET CATHERINE CROFT

In het kader van de lezingencyclus '*Conservation as innovative practice*' bouwde Stad en Architectuur een netwerk op van Vlaamse erfgoedambtenaren. In de vorm van ronde tafelgesprekken behandelen deze experts verschillende thema's die vanuit hun werkveld als problematisch worden ervaren. Verder willen de meetings de ambtenaren informeren over geslaagde realisaties in internationale context en veranderende strategieën en werkwijzen die zich op internationaal niveau ontwikkelen.

De eerste expertenmeeting vond plaats op vrijdag 13 januari naar aanleiding van het bezoek van de Britse Catherine Croft, coördinator van de Twentieth Century Society, een nationale organisatie die zich actief inzet voor het behoud en de documentatie van Brits architecturaal erfgoed van na 1914.

Analoog de expertise van de internationale gast werd als thema gekozen: het creëren van een maatschappelijk draagvlak voor erfgoedbehoud, de communicatie over erfgoedprojecten en het sensibiliseren en lobbyen voor het behoud van het patrimonium.

Aan de deelnemers van elke stad werd gevraagd twee cases op tafel te brengen: een geslaagd voorbeeld of project en een problematisch voorbeeld dat op grenzen gebotst is bij de ontwikkeling. Iedere stad formuleerde de probleemstelling of thematiek die ze op tafel wil brengen waarover aansluitend kon worden gediscussieerd.

Vrijdag 13 januari 2014 - 13u30 - 18u

Museum M, Leopold Vanderkelenstraat 28, 3000 Leuven

TEKST VERSLAG

Robin Engels

REDACTIE VERSLAG

Petra Griefing, Stad en Architectuur

FOTO'S EXPERTENMEETING

Laura Zuallaert, Mira vzw

COVERFOTO:

The Ethics of Dust, Venice, 2009 © Jorge Otero-Pailos

CONTACT

Stad en Architectuur vzw | Rijschoolstraat 4/201 | 3000 Leuven

t. +32 (0)16 22 22 39 | info@stadenarchitectuur.be | www.stadenarchitectuur.be

